

efsunlu şehir

İzzet Keribar'dan İstanbul Fotoğrafları
1952'den 2023'e

ÜSKÜDAR
BELEDİYESİ

ÜSKÜDAR
BELEDİYESİ

ÜSKÜDAR
BELEDİYESİ

EFSUNLU ŞEHİR

İzzet Keribar'dan İstanbul Fotoğrafları

1952'den 2023'e

Üsküdar Belediyesi Adına Sahibi

Hilmi Türkmen / Belediye Başkanı

Kültür Sanat Danışmanı: Gülsüm Hasbal İsmailoğlu

Genel Koordinatör: Zekeriya Şanlıer / Başkan Yardımcısı

Proje Yönetimi: Mesut Meyveci / Kültür İşleri Müdürü

Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürü: Hüseyin Hilmi Erdem

Küratör: Erkan Doğanay

Proje Koordinatörü: Meral Özü

Grafik Tasarım: MimEmin, Yüksel Yücel

Baskı: Matsis Matbaa Sistemleri

Sertifika No: 40421

ISBN: 978-605-9719-94-0

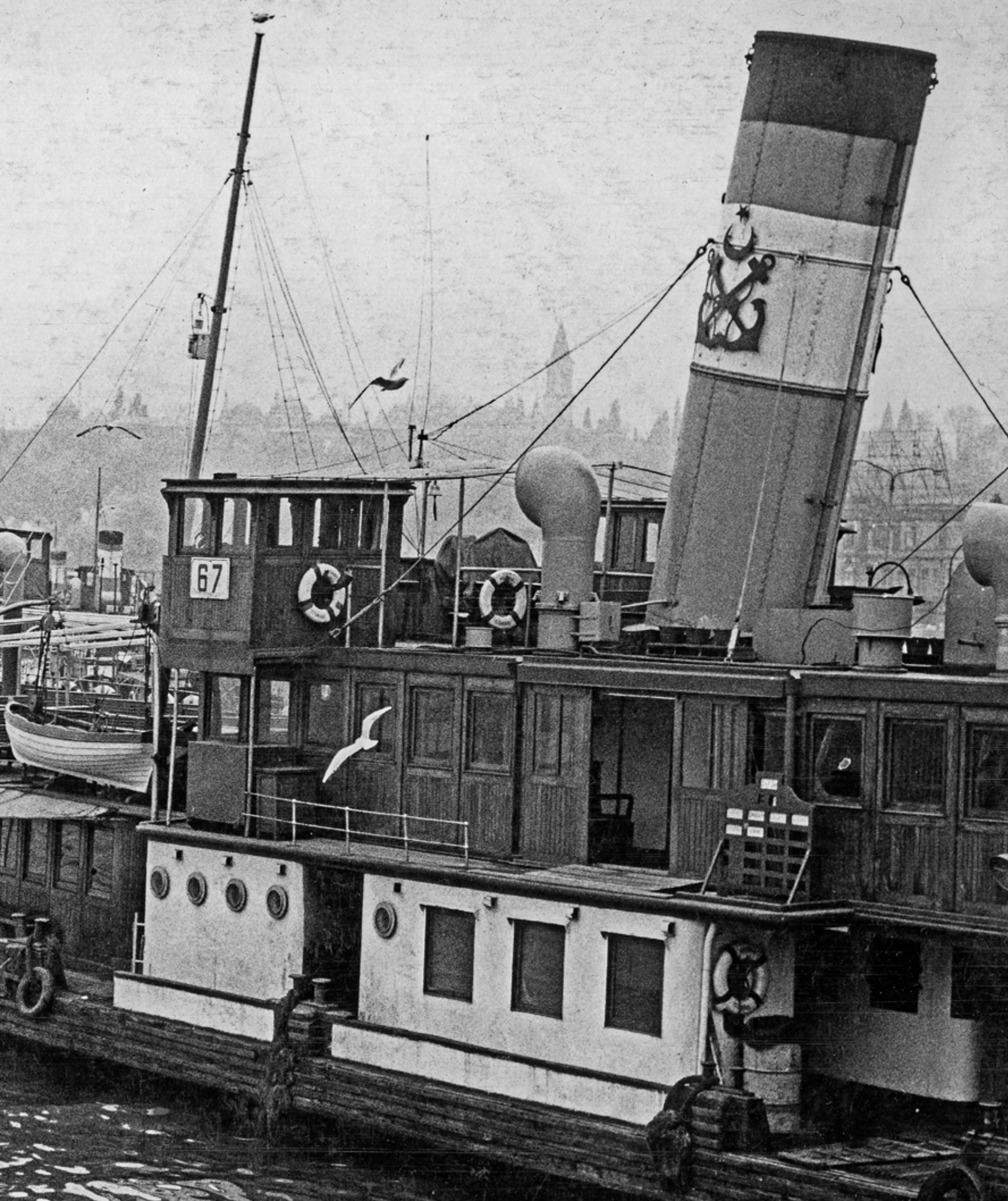
Üsküdar Belediyesi Kültür Yayınları No: 165

Haziran-2023

efsunlu şehir

İzzet Keribar'dan İstanbul Fotoğrafları
1952'den 2023'e

efsunlu şehir

İzzet Keribar'dan İstanbul Fotoğrafları
1952'den 2023'e

Memleketimden İnsan Manzaraları

Hilmi Türkmen
Belediye Başkanı

Türkiye'nin fotoğraf sanatında büyük bir birikimi var. 19. yüzyıldan günümüze dünya çapında ün sahibi birçok fotoğrafçı yetişti. Gazetecilikten kişisel tarihe, resmi işlerden sanatsal çabalara birçok alanda yetişen bu fotoğrafçılarımızdan biri de İzzet Keribar'dır. 50'li yıllardan beri bilhassa İstanbul'u fotoğraflayan Keribar'ın yapıtlarına bütünlüklü bir şekilde bakıldığında İstanbul'un görsel tarihini yazmıştır diyebiliriz. Bu tarih aynı zamanda Türkiye'nin de tarihidir.

Nazım Hikmet'in o meşhur şiirinin adıyla söyleyecek olursak bu fotoğraflar aynı zamanda "memleketimden insan manzaraları"dır. Vapurlar, camiler, yoksullar, balıkçılar, Anadolu'dan İstanbul'a henüz gelmiş mahzun göçmenler ve bütün canlılığı, civıltısı ile İstanbul'un sokakları Keribar'ın gözünden günümüze yansır.

Yeşilçam filmleri, romanlar, öyküler, binalar ve şiirler toplumsal hafızamızı nasıl zenginleştiriyorlarsa İzzet Keribar'ın fotoğrafları da bize bu çapta güçlü imajlar hediye eder.

Bu fotoğrafların bazıları ise elbette Üsküdar'ın ışığını taşır. İstanbul'un ayrılmaz parçası olan Üsküdar hem kendisinin hem de karşısındaki komşu kıyıların en güzel fotoğraflandığı bir yer olarak Keribar'ın görsel dünyasında özel bir yere sahiptir. Tabii bizim için önemli olan bütün bir İstanbul'un fotoğraflarının taşıdığı anlamdır. Hatta fotoğrafçılık açısından baktığımızda bu eserleri İstanbul'la sınırlamak hata olur. Ortada bir Türkiye fotoğrafçılığı vardır ve bu dünyaya mâl olmuş bir birikimdir.

Biz de bu güzel fotoğraflardan gelecek nesillere de kalacak bir miras-sergi düzenlemeye karar verdik. Bu sergideki eserleri bir katalogla da buluşturduk. İzzet Keribar'ın katkılarıyla 1952'den 2023'e uzanan bu sergimizde İstanbul'un son yetmiş yılına şahit olacaksınız.

Bu vesileyle Üstat İzzet Keribar'ı bir kez daha sanatında saklı güzellikler için tebrik ediyor, bu sergiye emeği geçen Üsküdar Belediyesi çalışanlarına teşekkür ediyorum.

İyi ki sanat var.

Fotoğrafa adanmış bir ömür; İzzet Keribar

Erkan Doğanay

Sergi küratörü

İstanbul, Taksim doğumlu olan İzzet Keribar, bu coğrafyanın kültürel zenginliğinin farkı ve fotoğraf makinasının incelikleri ile henüz çocuk yaşlarındayken tanışır. Gözlemediği, incelediği ve daha da bilgi sahibi olduğu çevresine hayranlığı günden güne artar. Abisi ile İstanbul'un güzelliğini, tarihini keşfeder ve ilk fotoğraf eğitimini de abisinden alır. Yirmili yaşlarına geldiğinde Kore Savaşı'nda Türk Askerlerine rehberlik yapmak için Kore'ye gider. Savaş henüz bitmiştir ve ortam olabildiğince trajik ve bir o kadar da fotografiktir. Bu zor ve sancılı süreç Keribar için artık fotoğrafın bütün dehlizlerine girme dönemini hazırlar; ışığı ve gölgeyi, grafik değerlerini, görsel estetiğin bütün unsurlarını fotoğrafa yansıtmayı burada keşfeder. Türkiye'ye geri döndüğünde fotoğrafa devam eder. Ticari uğraşlar ilerleyen yıllarda ara vermesini dayatmış olsa da sonunda yine tek sığınak olarak gördüğü fotoğraf makinasına döner ve bildiği ya da bilmediği yerlerde deklanşöre basıp nefes alıp vermesini ancak böyle sürdürebilir. Keribar için nefes alıp verebilmenin bir tür yardımcı enstrümanıdır vizörden bir görüntüye bakabilmek.

İzzet Keribar'ın fotoğraflarında ilk önce fark edilen ayrıntı ise kompozisyonlarındaki renk ve biçim dengesidir. Çalışmaları günümüz fotoğrafçıları için de birer örnek olma özelliğini korumuştur. İnsanların yaşamına, gelenek ve göreneklerine, ülkesinin coğrafyasına ve akıp giden yaşamın güzelliğine duyduğu saygı, fotoğraflarına da bire bir yansımıştır. Bütün Anadolu'yu neredeyse karış karış fotoğrafladığı arşivi arasında İstanbul ayrı bir yer barındırır. Sokaklarında oynadığı, ilk fotoğraflarını tarihi sokaklarında deneyimlediği şehir adeta büyüdü bir kent gibidir onun gözünde. İzzet Keribar için İstanbul doğduğu ve yaşadığı kent değil bir tutkunun da adıdır. "Efsunlu Şehir" adlı bu sergide İzzet Keribar'ın bu tutkusundan yola çıkarak, 1950'li yıllarda fotoğraflamaya başladığı siyah beyaz İstanbul'undan renkli Üsküdar fotoğraflarına özel bir seçkiyle sunmaya çalıştık. İstanbul'un farklı semtlerinin tarihsel yönünü içinde yaşayan insanlarla birlikte kaydettiği fotoğraflarıyla kurguladık. İzzet Keribar'ın, ticaretle uğraştığı ve fotoğraftan uzak kaldığı yılları saymazsak, yanından hiçbir zaman ayırmadığı fotoğraf makinesi ile özellikle İstanbul'un tarihsel süreçlerine dair önemli görsel belgeler sunmaktadır bizlere.

İzzet Keribar fotoğraflarının ve arşivciliğinin önemini kavrayabileceğimiz birkaç cümlesi ile tamamlamak istiyorum. *"Benim şu an 1.5 milyon hem siyah-beyaz hem diadan oluşan bir arşivim var. Türkiye'de bilmiyorum benzeri var mı? Mesela porseleni sevdiğim için İznik (çinileri) ustası olduk bir de. Ben İznik alacak kadar zengin değilim. Ama İznik'i tanıyan biriyim. Arşivimde dünyanın dört bir yanındaki müzelerdeki İznik koleksiyonlarının hepsinin fotoğrafları var bende. Birisi İznik çalışması yapmak isterse benim koleksiyonumda bütün İznikleri bulabilir. Bunları severek yapıyorum. O İznik'i çekmek... İçimde bir dürtü var: Gidip onu al ve arşivine ekle. Belki bir gün Türkiye'nin tarihi, sanatı, tarihi eserleri bakımından bunlar keşfedilecek ve mutlaka kullanılacak."*

Efsunlu Şehir

İzzet Keribar

1950'li yıllarda, henüz lise öğrencisiyken başladığım fotoğrafçılığın beni bu kadar uzun ve serüven dolu bir yola taşıyacağını bilemezdim. İstanbul sokaklarının eski görünümlerini, insanlarını, dokularını ve tarihi yapılarını çekmiş olduğum fotoğraflarla belgelerken, bunların altmış yetmiş yıl sonra bu kadar ilgi göreceğini de düşünemezdim. Çünkü hayat böyle bir şey; farkına varmasak da akıp geçiyor. Her yerde değişim var, İstanbul'da bu zaman zarfında çok değişime uğradı, keşke daha çok çalışsaydım diye bazen üzülüyorum...

Keşke o yıllarda çekip biriktirdiğim birkaç yüz fotoğraf yerine çok daha geniş bir arşive sahip olsaydım. İstanbul'u her gün, her ay, her mevsim fotoğraflayıp biriktirebilseydim.

Yaklaşık üç ay önce Üsküdar Belediyesi'nin daveti üzerine, Sayın Başkan Hilmi Türkmen, Kültür İşleri Müdürü Mesut Meyveci ve küratörümüz Erkan Doğanay'la yaptığımız görüşmede, eski İstanbul fotoğraflarıma ek olarak bir de son yıllarda Üsküdar'da çektiğim bazı fotoğrafları da içeren büyük bir fotoğraf sergisi yapma kararı aldık. Ayrıca bir de sergi kataloğu yapma fikri ortaya çıkınca bu süreci sizlerle de paylaşmak istedim.

Kısa zamanda eski İstanbul ve Üsküdar fotoğraflarımdan bir seçim yaptık ve işe koyulduk. Sergi Üsküdar Belediyesi'nin sahilde bulunan yeni ve olağanüstü şık Nevmekan Sahil'in sanat galerisinde yapılıyor. Önceki yıllarda birçok sergim de bana küratörlük sağlayan eski dostum Erkan Doğanay'da bu çalışmanın başarılı olması için her zaman olduğu gibi, yeni fikirler üretmek için çalışmaya başladı. Üsküdar fotoğraflarımdan arasından yapılan seçimin bazı noksanlıkları barındırdığını ve muhtemelen birçok yerine ait fotoğrafların sergi ve kitapta yer alamadığının bilincindeyim. Gelecekte daha uzun süreli bir çalışmayla sadece Üsküdar'ı kapsayan yeni bir kitap yapmayı düşünmeye başladım bile...

Sergiler, gösteriler bir fotoğraf sanatçısının yaşamı içinde önemli yerler tutmakta elbette fakat asıl kalıcı olan kitaplardır. Bizden sonra gelecek olan nesillerin faydalanabileceği belgelerdir kitaplar... Sanatçının bırakacağı gerçek izler, tanıklıklardır.

Bu serginin ve bu kitabın hazırlanmasında önerileri, destekleri ve dostluklarından dolayı bana Üsküdar Belediyesinin Kıymetli Başkanı Sayın Hilmi Türkmen'e, Kültür İşleri Müdürü Sayın Mesut Meyveci'ye ve elbette değerli dost ve küratör Sevgili Erkan Doğanay'a yürekten teşekkür ediyorum. İleri yaşımda böyle bir etkinliğin hazırlanmasının bana verdiği sonsuz mutluluk duygusuyla şükranlarımı sunuyorum...

İstanbul, Haziran, 2023

CARDINIA
LUNDA GATEWAY
CONTEMPORARY

Kimileri hayatını İstanbul'da yaşamış, kimileri ise bu efsunlu şehri hiç görmeden âşık olur gibi sevmiş. Kimileri şiirler, hikayeler, romanlar yazmış, kimileri desen desen işlemiş, boyamış. Kimileri ilhamını İstanbul'un güzelliğinden almış, kimileri uzaktayken ona olan özlemleriyle yakarmış. İstanbul'da doğup burada yaşayan fotoğraf sanatçısı İzzet Keribar içinde bu büyüğü şehri fotoğraflamak vazgeçilmez bir tutku. Dünyada genelinde pek çok şehri fotoğraflayan Keribar için İstanbul hiçbir yere benzemeyen eşsiz bir şehir. Her dönemin, tarihin, kültürün izlerini taşıyan bir dünya başkenti. İzzet Keribar'ın 1950'li yıllarda başlayan fotoğrafçılık serüveninin de başrolünde İstanbul var. Bu kitapta 1952'den 2023'e İzzet Keribar'ın siyah-beyaz ve renkli İstanbul fotoğraflarından bir seçkiyi göreceksiniz.

Nasıl sesleniyordu İstanbul'a Yahya Kemal
Bir Başka Tepeden şiirinde;

Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.
Ömrüm oldukça, gönül tahtıma keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer.

Nice revnaklı şehirler görülür dünyada,
Lakin efsunlu güzellikleri sensin yaratan.
Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rü'yada
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan.

Kız Kulesi, 1952

Dolmabahçe sırtları, 1953

Balıkçılar, Eminönü, 1953

Sokak manzarası, Eminönü, 1953

Balıkçılar, Eminönü, 1953

Sandalcılar, Halic,
1953

Balıkçılar, Eminönü, 1953

Balıkçılar, Eminönü, 1953

Altinkum Vapuru, 1953

Vapur dumanları, Eminönü, **1953**

Haliçe çekici, 1953

Beykoz eski tekneler, 1953

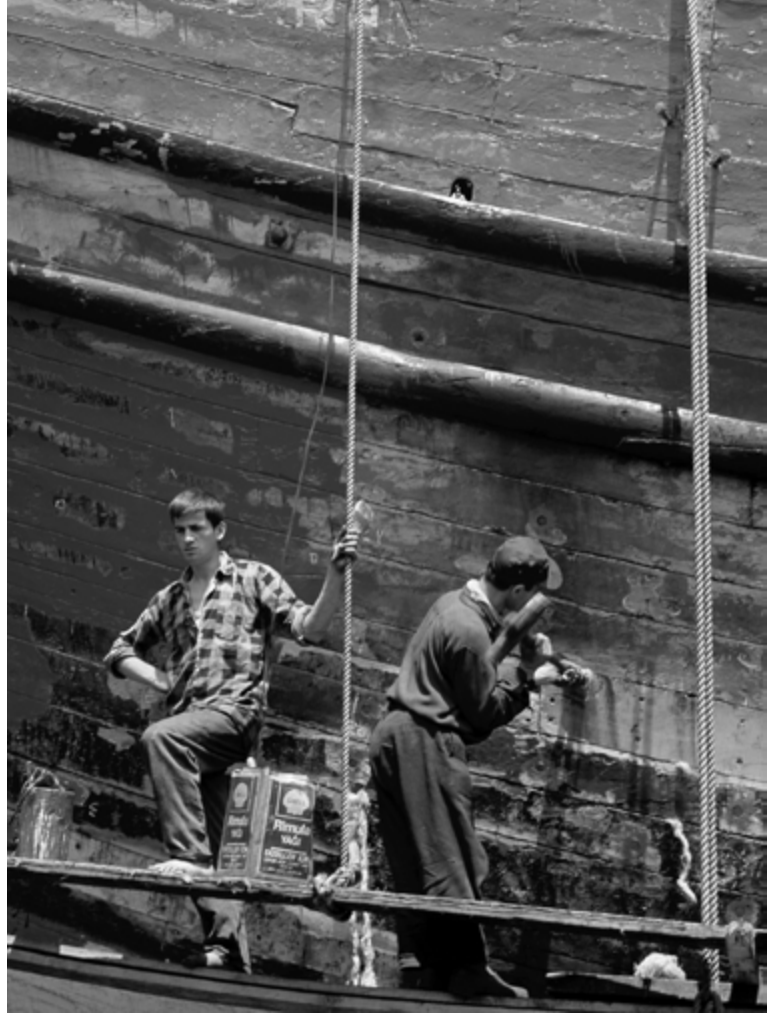

Vapurlar, Eminönü
1953

Ayvansaray, 1953

Ayvansaray, 1953

Batılı seyyahlar, oryantalist ressamalar, şairler, imparatorlar, sultanlar nice sözler sarf etmiş, dizeler yazmışlardır İstanbul için. Nurullah Genç içinde ayrı bir yeri vardır İstanbul'un. "Yürüyelim Seninle İstanbul'da" adlı uzun şiirinde bütün semtlerine bir göz atıp çıkarsınız.

...

Tarih heyelandır hainlerin ardında
İstanbul tarihin soylu anası
biz bu yürüyüşü çiğdemlerden almışız
sevdayı Kız Kulesi'nden
yalıların burukluğu altında
geçiyoruz sokaklardan delice

Anlayabilir misin
Beyoğlu'nda gezinen
hayal kırıklığının benden türediğini
anlayabilir misin
kırmızı neden böyle
doldurur aynalara inleyen yüreğimi

Sana giden yolların kavşağında
bir adam direniyor izini bulmak için
siliyor tanyerine akan alın terini
ufkunda sapsarı umudun rengi
mavi yitik, beyaz kızgın ve siyah
arıyor sessizce kaybolan günlerini

Gülhane'de simit satan çocuklar
nasıl anlasınlar ellerimizin
neden böyle çekingen olduğunu
Ayasofya önünde tramvay bekleyenler
gökyüzüne dokunurken bu acı
kimdir diye sorsunlar içlerinden
birlikte yürüyen iki yabancı

Biz gitsek de, İstanbul'da yine de
yıllar yılı gezinmeli bu sızı
benden bir yaralı şiir kalmalı
senden bir tebessüm, bir de kırmızı

Hamallar, Eminönü, 1953

Anadolu'dan İstanbul'a gelenler ilk önce Sirkeci'ye varırlar. Avrupa yakasına geçiş için oradan Eminönü'ne, Beyoğlu'na Tarihi yarımada'nın konuklarını ilk karşıladığı yerdir bu iki bölge. Ticarete burada döner, diğer semtlere gidiş gelişlerde...
O tarihlerde bu yoğunluğun orta yerinde nakliyeleri hamallar yapar daracık sokak aralarında...

Sait Faik Abasıyanık'ta ilk şiirinde "Hamal"lara seslenir. 21 Ocak 1932'de Mektep Dergisi'nde yayımlanan ilk şiiri.

HAMAL

Ensesine sokulu
Kamburunu kaşdı.
Şu koskoca bavulu
Beş kuruşa taşıdı.

Yol yakın, yolcu ırak,
Yola bak, yolcuya bak.
İstersen yolda bırak
Şu koskoca bavulu.

Eski Valide Han çatısı, 1953

Kasımpaşa, 1953

Ayasofya, 1953

Dolmabahçe, 1953

Karaköy iskelesinde namaz kılan adam, 1953

Taksim Meydanı, 1953

Kuş yemi satanlar, Eminönü, 1953

Eyüp'te türbeler, 1954

İşgal yıllarında, İstanbul'u bazen talebeleriyle, çok zaman da tek başına bir yeniden keşif heyecanıyla gezen Yahya Kemal, 1922 yılında Ramazan gecelerinden birini de Eyüpsultan semtinde geçirmiştir. Bir gün, bu semtte oturan ve kendisini şiirlerinden tanıyan gençlerin iftar davetini fırsat bilerek Haliç vapuruyla Eyüp'e gider. Fikret Adil, bir yazısında Yahya Kemal'i Eyüp'e Osman Cemal Kaygılı'nın davet ettiğini belirterek o gün birlikte yaşadıklarını anlatmıştır. Sabah, öğle ve akşam saatlerinde ve kandil gecelerinde çok gördüğü Eyüp'te ilk defa soluduğu Ramazan gecelerinin uhrevi havasından adeta büyülenmiştir. Gençlerle birlikte bir süre çarşıda gezinir ve Eyüp Sultan'a saygısızlık etmiş olmamak için tavla ve kağıt oynatmayan küçük kahvelerin kahve, çay, tönbeki ve miskten oluşan neş'esini derinden hisseder. Sokullu türbesinin pencerelerinden bakarlar; Avrupa'nın göbeği sayılabilecek bir toprakta Hıristiyan olarak doğup İstanbul'da dünyanın en büyük devletine hükmederken Müslüman olarak ölen bu büyük vezir, ailesiyle birlikte işte bu ışıklı türbede dinlenmektedir.

(Beşir Ayvazoğlu)

Haliç manzarası, 1955

Mimar Sinan'ın ustalık eseri. Yahya Kemal'in "Kendi Gök Kubbemiz" in birinci bölümünde ilk şiir olarak yer alan ve ilk defa altı bölüm halinde Hürriyet gazetesinde (1957) yayımlanan "Süleymaniye'de Bayram Sabahı" şiirinde, din, vatan, milliyet ve "imtidat" hakkındaki fikirlerini dile getirir.

"Süleymaniye'de Bayram Sabahı" şairinin ifadesiyle, "dini olmaktan ziyade, milli bir manzume", bir destan şiiridir.

Kanuni Sultan Süleyman'ın İstanbul'da yaptırdığı, Mimar Sinan'ın ustalık eseri sayılan Süleymaniye, Yahya Kemal'in nazarında ruh ve yaşama iklimimizi yetkin bir biçimde temsil ediyordu.

İzzet Keribar'ın Haliç ve Süleymaniye manzarasına eşlik eden Yahya Kemal'in Süleymaniye'de Bayram Sabahı şiirinin giriş

(Beşir Ayvazoğlu)

Artarak gönlümün aydınlığı her saniyede
Bir mehâbetli sabah oldu Süleymâniye`de
Kendi gök kubbemiz altında bu bayram saati,
Dokuz asrında bütün halkı, bütün memleketi
Yer yer aksettiriyor mavileşen manzaradan,
Kalkıyor tozlu zaman perdesi her an aradan.

Gecenin bitmeye yüz tuttuğu andan beridir,
Duyulan gökte kanat, yerde ayak sesleridir.

Bir geliş var!.. Ne mübârek, ne garîb âlem bu!..
Hava boydan boya binlerce hayâletle dolu...

Her ufuktan bu geliş eski seferlerdendir;
O seferlerle açılmış nice yerlerdendir.

Bu sükûnette karışıkça karanlıkla ışık
Yürüyor, durmadan, insan ve hayâlet karışık;

Kimi gökten, kimi yerden üşüşüp her kapiya,
Giriyor, birbiri ardınca, ilâhî yapıya.

Tanrının mâbedi her bir tarafından doluyor,
Bu saatlerde Süleymâniye târih oluyor.

...

Galata Köprüsü'nden Şehir Hatları vapuru, **1955**

Süpürgeciler, Beyazıt, 1982

Süpürgeciler, Beyazıt, 1982

Sinema afişlerini yapıştıran adam, Beyoğlu, 1998

Elbiseciler, Eminönü, 1980

Telefon kulübeleri, Eminönü, 1983

Telefon kulübeleri, Galatasaray, 1987

Eyüp'te bir lokantanın vitrini, 1983

Arkadaş kahvesi, Kazlıçeşme, 1986

Hamallar, Kazlıçeşme

1986

Kapalıçarşı, Beyazıt, 1985

Kumkapı, 1982

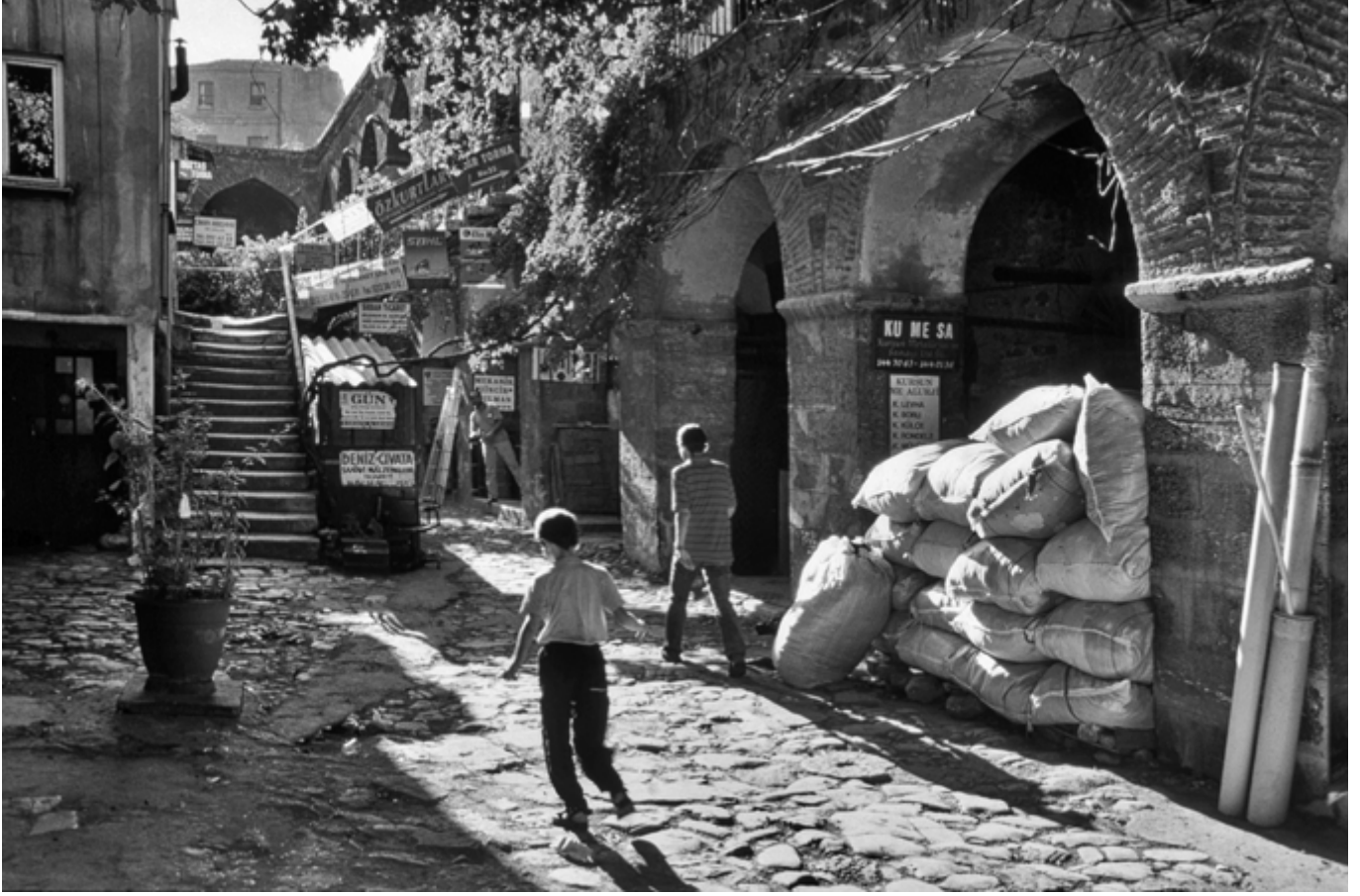
Balat'ta sütçü beygiri, 1982

Hasırların önünde oturan adam, Eyüp Camii, **1984**

Yeni Camii, Eminönü, 1984

Kurşunlu Han içi, Karaköy, 1982

TERLIK
SORT. GELDI

MAYO
SORT

MAY
SOR

MAYO
SORT

ÇANTA
KEMER

Yaşlı şapkacı, Kuzguncuk, 1988

Şekerci, Küçükpazar, 1985

Hasırcılar, Tahtakale, **1987**

Otogar, Topkapı, 1983

Han içi, Tahtakale

Zeyrek sokaklarında antacı, 1983

Kayıkçı, Sütlüce, 1982

Söğütözü, 1983

HALIÇ

Yahya Kemal, bazı yazılarında fetih hadisesini anlatırken Haliç'ten de çeşitli vesilelerle söz eder. İstanbul'un Fethini Gören Üsküdar adlı şiirinde ise "Karadan sevk edilen yüz gemi geçmiş Haliç'e" şeklinde bir mısraı vardır. Ayrıca "Gezinti Tahassüsleri" [Tevhid-i Efkar, 21 Mart 1922] başlıklı yazısında Haliç'in ve çevresinin sanayi bölgesi haline getirilerek nasıl katledildiğini anlatmaktadır: "Daha bir asır evvelin Boğaziçi kadar güzel bir deniz olan Haliç nerede? Devlet bahriyeyle uğraşmağa teşebbüs etti, İzmir Körfezi gözü önündeyken tezgahlarını boydan boya Haliç'e yerleştirdi. Orasını bir fabrika kanalına çevirdi. Sarı çirkinlik Kağıthane'ye doğru saldırdı; şimdi Türk neşesinin en güzel numunesi olan Çağlayan mesiresinden, dere boyunca dekovil hattı geçiyor; buhar ve makine güzelliğini Haliç'e evvela biz tatbik ettik, numunesi meydandadır. Medeniyet, daha büyük bir makyasda Boğaziçi'ne tatbik edecek."

(Beşir Ayvazoğlu)

Samatya, 1982

Sokakta resim çizen küçük kız, Samatya, 1982

Saklambaç, Piyalepaşa Camii, 1986

Tarlabası yıkımları, Beyoğlu, 1986

BEYOĞLU

Beyoğlu, Yahya Kemal' e göre, hiçbir taşında mazinin ruhunu taşımayan bir binalar yığınının başka bir şey değildir; İstanbul'un parasıyla beraber şanını, şerefini, cazibesini, nesi varsa hepsini alıp büyümüş, genişlemiş, kabından taşıp Şişli'yi de içine alarak genişlemiştir, daha da genişleyecektir; çünkü Müslüman zenginler de Beyoğlu'nda Hıristiyanlarla adeta yarışmaktadırlar. Bu yüzden "geceleri Beyoğlu ziyalar içinde yanarken eski İstanbul zifiri karanlıkta" kendi matemini çeker.

(Beşir Ayvazoğlu)

Eski konaklar, Unkapanı, 1984

Namaz kılan balonlu çocuk, Fatih Camii, 1983

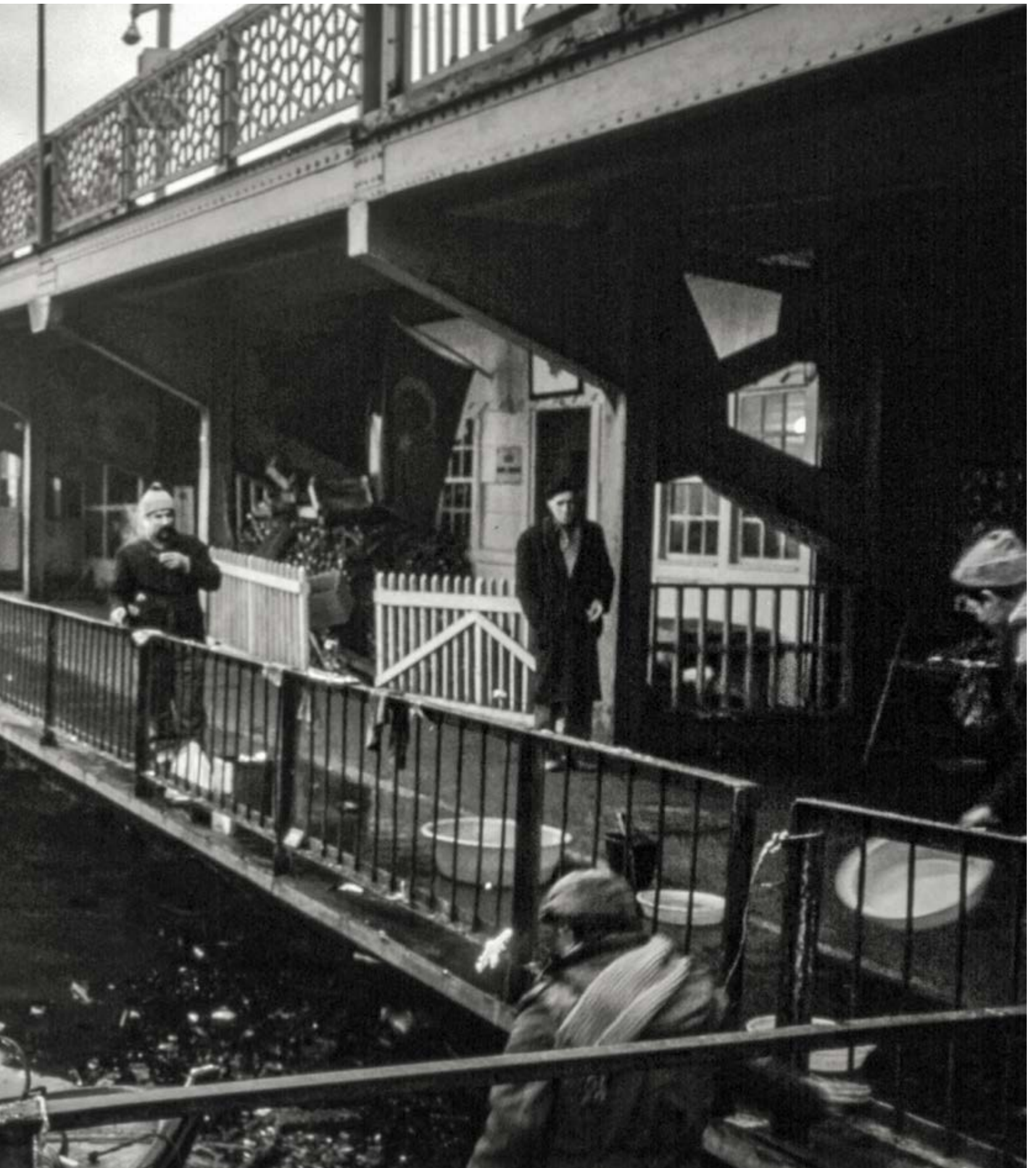
Molla Zeyrek Camii civarı, **1985**

Sirkeci rayları ve tren, 1981

Galata Köprüsü,
Karaköy, 1984

İstiklal Caddesi, Beyoğlu, 1984

Balat sirtları, 1984

Mahalle, Yedikule, 1983

Yedikule Surları

Küçük balıkçı, Kadıköy

Ayasofya'da üst galeriye çıkan kadın, 1985

ÜSKÜDAR

Yahya Kemal, Malazgirt zaferinden on yıl sonra Kutalmışoğlu Süleyman'ın atlılarıyla şimdi Bağdat Caddesi dediğimiz yoldan Üsküdar'a gelişini çok önemli ve düşündürücü bir hadise olarak görmektedir. Osmanlılar da Üsküdar'a çok çabuk ulaşırlar; mukadder akıbeti geciktirmek için kızını Orhan Bey'e veren ve onunla 1347 yılında Üsküdar'da buluşan I. Kantakuzinos, on yıl sonra, burayı damadına kaptıracaktır. "Türklüğü asırlardan beri İstanbul'a sevk eden rüzgar"ın Orhan Bey devrinde tekrar esmeye başladığını söyleyen Yahya Kemal, şairce bir sezgiyle, 1357 yılından itibaren Konstantinopolis'in hemen karşısında bir Türk şehri olarak kozasını örmeye başlayan Üsküdar'ın o tarihten sonra olup biteni Türk gözüyle seyrettiğini ve bütün gördüklerini hayalinde sakladığını farz ediyordu.

Yahya Kemal, bazen dostlarıyla, bazen yalnız başına köşe bucak gezmekten bıkmadığı Üsküdar hakkında bir ara "Türk Üsküdar" adlı bir konferans vermeyi düşünmüştü. Bu konferans için tuttuğu notlardaki şu cümlelerden, Üsküdar'ın onun nazarında niçin önemli olduğu açıkça anlaşılıyor: "Bir havuzun durgun suyuna bakarsanız içinde oraya aksetmiş harici bir alemin ağaçlarını, bulutlarını görürsünüz. İşte Üsküdar'ın maneviyatında İstanbul muhasarasının günleri öyle duruyor". Bu düşüncesini şiir diliyle anlattığı İstanbul'un Fethini Gören Üsküdar şiirinde, Üsküdar'ın elli üç gün süren o müthiş hengameyi tepelerden gözleri dolarak seyrettiğini, yani "bizim İstanbul'u fethettiğimiz mutlu günü" gören tek şehir olduğunu ve bütün vatan şehirlerinin ona gıptayla baktıklarını söyler: Üsküdar, gözleri dolmuş, tepelerden bakarak, Görmüş İstanbul 'a yüz bin meleğin uçtuğunu; Saklamış durmuş, asırlarca, hayalinde bunu. Yahya Kemal, Hayal Şehir, Üsküdar'ın Dost Işıkları ve Üsküdar Vafında Gazel adlarını taşıyan şiirlerinde de (Atik Valide şiirleri de bunlara eklenebilir) bu hafızaya nüfuz etmeye çalışmıştır. Güneşin batarken camlarında ihtişamlı saraylar yarattığı fakir Üsküdar'ın, bu kısa süren saltanatın ardından kendi iç aydınlığına daldığı ve camlarındaki mevhum sarayların yıkılmasına asla esef etmediği ilk defa onun Hayal Şehir şiirinde dile getirilmiştir. Bu "serviler şehri" ve "mağfret iklimi"nde, altının halisi de, sahtesi de gözleri kamaştıramaz. Halkının yaratılışındaki saflık ve yücelik sayesinde fukara evlerinin lambaları, köhne Üsküdar'ı en sahil aynadan aksettirmektedir. Park Otel'deki odasının penceresinden bütün gün kendi tabiriyle "köhne Üsküdar"ı seyreden Yahya Kemal, Üsküdar'ın Dost Işıkları şiirinde, fecre karşı horozlar öterken Üsküdar evlerinde bir bir yanan ışıklardan nasıl etkilendiğini anlatır. Kendisi her ne kadar bu ışıklara bambaşka bir dünyadan, İstanbul'un alafranga semtlerinden birindeki modern bir otelin penceresinden baksa da, yakından tanımadığı bu "bağrı yanık", yoksul ve mütevekkil insanları şafak vakti aydınlanan pencerelerinde öz çehreleriyle görebilmekte ve onların arasına karışmamaktan acı duymaktadır. Atik Valde'den İnen Sokakta şiirinde daha açık bir şekilde dile getirdiği ızdırabını Üsküdar'ın Dost Işıkları'nda şöyle ifade eder: Sizlersiniz bu anı ışıklarla Türk eden! Eksilmesin şu mutlu şafaklar bu ülkeden! Gönlüm, dilim, kanım ve mizacımla sizdenim, Dünya ve ahirette vatandaşlarım benim.

(Beşir Ayvazoğlu)

Kız Kulesi, Üsküdar.

Üsküdar Meydanı

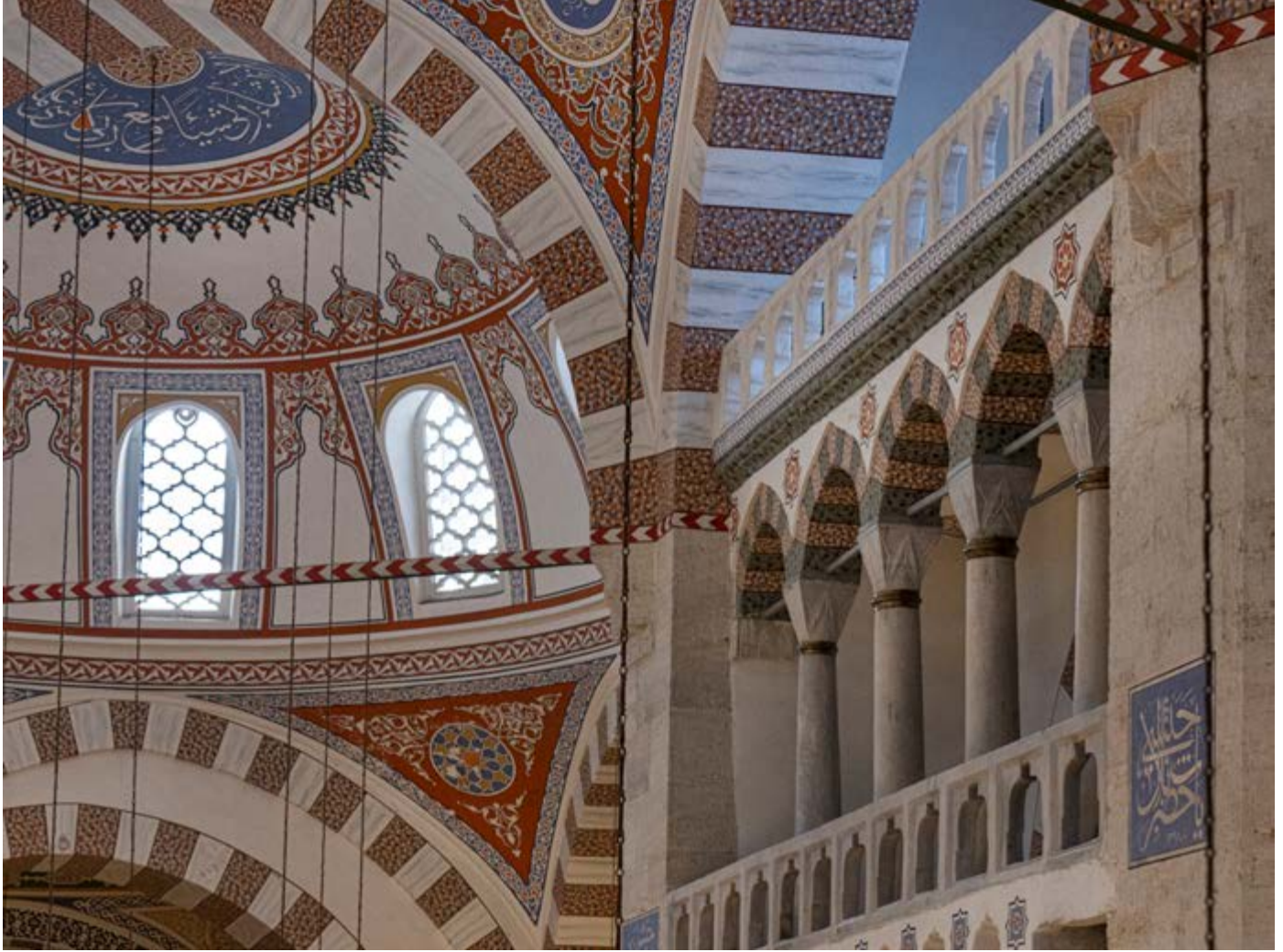
Uzaktan Atik Valide Camii, Üsküdar

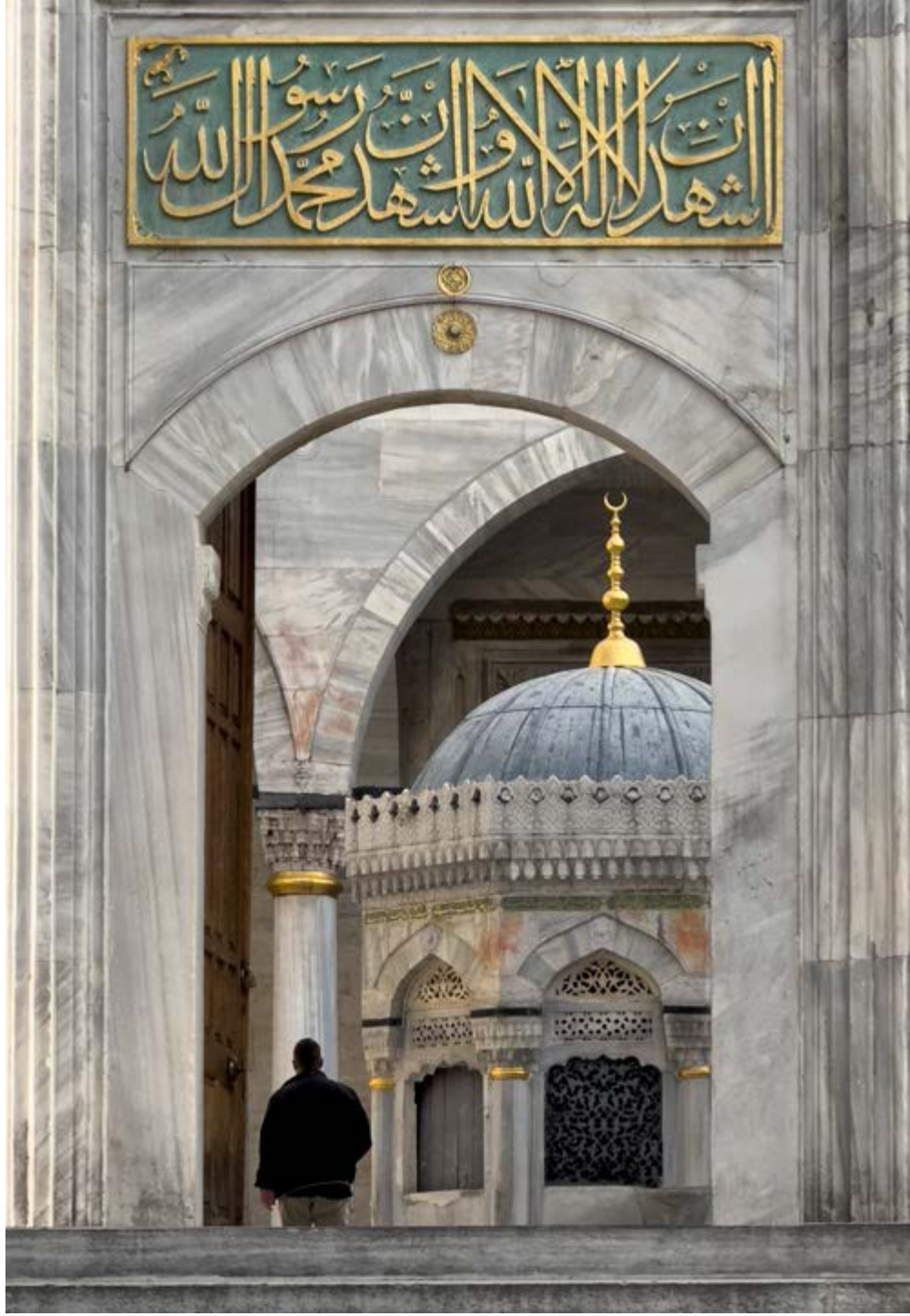
Atik Valide Camii, Üsküdar

Atik Valide Camii, Üsküdar

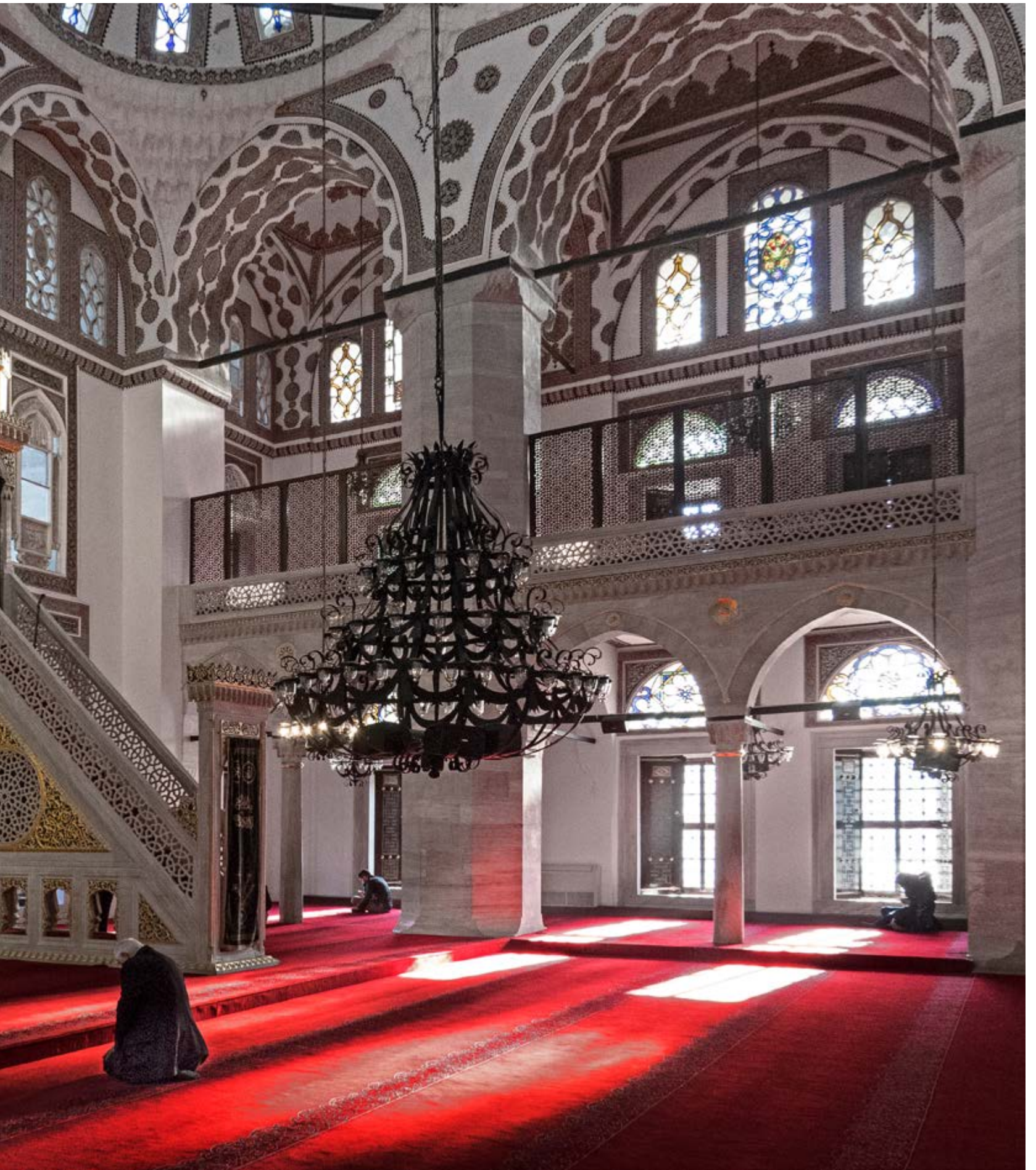
Atik Valide Camii içi, Üsküdar

Atik Valide Camii avlusu ve girişi, Üsküdar

Atik Valide Camii içi, Üsküdar

Kuzguncuk, Üsküdar

Kuzguncuk, Üsküdar

Kuzguncuk'ta yanyana Camii ve Kilise, Üsküdar

Çengelköy eski evler, Üsküdar

Kuleli Lisesi, Üsküdar

Kuleli Lisesi'nde akşam, Üsküdar

Şakirin Camii, Üsküdar

Büyük Selimiye Camii, Üsküdar

Mihrimah Sultan Camii, Üsküdar

Aziz Mahmut Hüdayi Türbesi, Üsküdar

Küçüksu Kasrı içi

Küçük Kasrı içi

KÜÇÜKSU

Anadolu Hisarı'nda iki küçük dereden biri.
Yahya Kemal, "Ses" şiirinde, Küçüksu'nun
Bebek'ten görünüşünü şöyle tasvir eder:

Ta karşı bayırlarda tutuşmuş iki üç cam,
Sakin koyu, şen cepheli kasrıyle Küçüksu,
Ardında vatan semtinin ormanları kuytu;
Hep neş'eli hengamede çepçevre yamaçlar
Hep aynı tahassüsle meyillenmiş ağaçlar;
Dalgın duyuyor rüzgârın ahengini dal dal

Orhan Veli Kanık'ın en sevilen şiiirlerinden biri, İstanbul'u dinliyorum gözlerim kapalı dizeleriyle başlar. Tıpkı İzzet Keribar fotoğrafları ile bir zaman yolculuğuna çıktığımız İstanbul'un siyah beyaz ve renkli tarihsel izdüşümlerinde olduğu gibi. Fotoğraflarda da şiirde olduğu gibi gündelik hayattan kesitler sıralanır bir bir. Fotoğraflara bakarız şiir, şiiri okuruz fotoğraflar zihnimizde bir yer açar ve başka zamanlara, yerlere götürürler. Yeniden ve yeniden bir İstanbul tablosu çizilir.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Önce hafiften bir rüzgâr esiyor;
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar, ağaçlarda;
Uzarlarda, çok uzarlarda
Sucuların hiç durmayan çingirakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Kuşlar geçiyor, derken;
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık,
Ağlar çekiliyor dalyanlarda;
Bir kadının suya değiyor ayakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Serin serin Kapalı Çarşı;
Cıvılcıvıl Mahmutpaşa;
Güvercin dolu avlular.
Çekiç sesleri geliyor doklardan,
Güzelim bahar rüzgârında ter kokuları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Başımda eski âlemlerin sarhoşluğu,
Loş kayıkhaneleriyle bir yalı;
Dinmiş lodosların uğultusu içinde
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

Abadülmecid Efendi Köşkü, Üsküdar

Beylerbeyi, Üsküdar

Beylerbeyi Sarayı, Üsküdar

Beylerbeyi Sarayı, Üsküdar

Büyük Selimiye Camii, Üsküdar

Büyük Selimiye Camii, Üsküdar

Selimiye Hamamı, Üsküdar

Selimiye Hamamı, Üsküdar

Büyük Çamlıca Camii'nde yağmurlu bir akşam

Büyük Çamlıca Camii'nde yağmurlu bir akşam

ÇAMLICA

Üsküdar'ın doğusunda, sayfiye ve mesire olarak kullanılan iki tepenin adı. 268 metre yüksekliğindeki tepe Büyük Çamlıca, 227 metre yüksekliğindeki tepe Küçük Çamlıca, iki tepe arasındaki bölge de Kısıklı diye adlandırılmıştır. Önceleri bazı padişahların ava veya tenezzühe çıktıklarında dinlenmeleri için yaptırılmış birkaç av köşkünün dışında binanın bulunmadığı Çamlıca, II. Mahmud devrinde hanedan üyeleri ve yüksek tabaka tarafından keşfedilerek zarif köşkler ve konaklarla donatılmıştı. Tanzimat şair ve yazarları Çamlıca'ya özel bir ilgi göstermişlerdir. Yahya Kemal, "Üç Tepe" [Dergah, nu. 1, 15 Nisan 1921] başlıklı yazısında bu tepeden "Namık Kemal ve arkadaşları Hamid, Ekrem, Sezai ve ötekilerinin elli sene evvel aleme baktıkları tepedir [...] Eserlerinde Çamlıca havası eser, Çamlıca bahçelerinde bülbül sesi dinledikleri sezilir, şiveleri o semtin vezir konakları gibi ağır, harab ve şairanedir" diye söz ediyordu. Özellikle Büyük Çamlıca tepesini ve bu tepeden İstanbul'u seyretmeyi hep sevmiştir. Burası Eyüp ve Üsküdar gibi uhrevi semtlere benzemiyor, tam aksine insana dinlenmeyi ve hayatın tadını çıkarmayı telkin ediyordu. Onun için sevgilisiyle gezerken öncelikle tercih ettiği yerlerden biriydi. İstanbul'un O Yerleri adlı şiirinde bu tercihinin açıkça belirtmiştir: Cananla çıktığım tepeler ... Başta Çamlıca ... Bir Tepeden ve Bir Başka Tepeden şiirlerindeki tepelerden biri de mutlaka Çamlıca'ydı. Karnaval ve Dönüş şiirinde, İstanbul'a bir dönüşünde ufukta Çamlıca tepesini bir an önce görmek için nasıl sabırsızlandığını anlatır:

(Beşir Ayvazoğlu)

Ben yolcuyum bugün
Nis karnavalda eğlene dursun
Ben yolcuyum bugün.
Yolun ufukta Çamlıca Hala görünmüyor;
Hala görünmüyor diyerekten sabırsızım.

Çamlıca Kulesinden

Çamlıca Kulesi

İzzet Keribar

1936 yılında, İstanbul'da doğdu. Gençlik yıllarından itibaren fotoğrafa karşı büyük bir ilgi duydu. Fotoğraflarında ışık, renk ve grafiksel öğelere ağırlık vererek kendine özgü stilini oluşturdu. İzzet Keribar, 1988 yılında Uluslararası Fotoğraf Federasyonu (FIAP) tarafından 1985'te AFIAP (Sanatçı) ve 1988'te EFIAP (Ekselans) ünvanlarına; 1991 yılında Fransa Kültür Bakanlığı tarafından "Chevalier dans l'Ordre des Palmes Académiques" (Akademik Başarılar Şövalyeliği) ünvanına; 2011 yılında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'ne; 2018 yılında da Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'ne layık görüldü.

Türkiye'de ve dünyanın çeşitli ülkelerinde sayısız sergiler açan, gösteriler yapan İzzet Keribar, "National Geographic Traveler", "Jerusalem Post" ve "Fuji Film" in düzenlediği uluslararası yarışmalarda önemli ödüller kazandı, yurtiçinde ve yurtdışında birçok gazete ve dergide fotoğrafları yayımlandı. Ulusal ve uluslararası fotoğraf yarışmalarında jüri üyeliği yaptı. Uzun yıllardır fotoğrafçılığı profesyonel bir meslek olarak yürüten ve fotoğrafçılığın Türkiye'de gelişip yaygınlaşması ve ülkemizin yurt dışında başarılı bir biçimde tanıtılması konusunda önemli katkıları bulunan İzzet Keribar, geniş kapsamlı ve düzenli bir fotoğraf arşivine sahiptir.

- The Turkish Landscape, (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları; Fotoğrafçılık, Kataloglar ve Albümler, Türkiye Coğrafyası; İstanbul, 1994.
- İzzet Keribar / Terra Magica Fotoğraflar, Medya Plaza Sanayi A.Ş. 1999.
- Miniatürk - Zamanda Yolculuk, Kültür A.Ş. Yayınları, 2002.
- Türk Fotoğrafçılar Kütüphanesi 1, Antartist Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- Turkish Photographers' Library 1, Antartist Yayıncılık, İstanbul, 2004.
- Türkiye Sinagoları, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayın A.Ş. 2008.
- Öteki ya da Değil Ne Fark Eder, Doğan Yayıncılık, İstanbul, 2011.
- Küba'dan Siyah Beyaz Portreler, Kültür Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2014.
- Türk Fotoğraf Sanatçıları Dizisi" 6. Kitap İzzet Keribar, Eczacıbaşı Yayınları, 2015.
- Bir Bursa Masalı, Bursa Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Bursa, 2015.
- Işık Doğudan Gelir, İstanbul Fotoğraf Vakfı, 2018.
- Renkli Türkiye, Kurukahveci Mehmet Sanat Vakfı, İstanbul, 2019.
- Pendik Fotoğrafları, Pendik Belediyesi Yayınları, İstanbul, 2017.
- Millet Kütüphanesi, Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi Yayınları, Ankara, 2017.
- Göbeklitepe, Yıldız Sarayı Yayınları, İstanbul, 2019.
- Afrodisias'ın Büyülü Dünyası, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2019.
- İki İstanbul, İstanbul Valiliği Yayınları, İstanbul, 2020.
- Sessiz İstanbul, İstanbul Valiliği Yayınları, İstanbul, 2020.
- Türkiye Sinagoları (2. Baskısı) 500. Yıl Vakfı, 2020.
- Miras, Osmanlı Mimarisi ve Çinileri, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2022.

iyi ki **ÜSKÜDAR** var!

